

במדינה

העם

הקפיצה הגדולה

למים הקרים

זה קרה בתעלת-סואץ. חייל ישראלי התחכך עם קצין מצרי באמצעות צעקות אל מעבר לתעלה.

בשיא הוויכוח הזמין הישראלי את המצרי, בצורה היתולית, להיפגש עימו באמצע היתעלה. המצרי קיבל את ההזמנה ברצינות, פשט את מדי, התקרר לשפת-המים.

הישראלי לא יכול היה לעשות זאת. מפיק דיו חששו כי זוהי מלכודת מצרית, וכי ה"איש עלול להיחטף, הפגישה ההיסטורית במרכז התעלה לא התקיימה.

את הסיפור סיפר השבוע חייל ישראלי, מעל גלי שידורי ישראל.

איזו קפיצה? במקום הקפיצה למים הקרים של התעלה, תבוא השיבה לשיחות יארינג, שהוגדרה אף היא על-ידי משה דיין כ"קפיצה למים קרים".

אולם יש הבדל תהומי. שיחה ישירה עם המצרים יכולה להוביל להסדר-שלום. מצב-הרוח המצרי נוטה עתה להסדר מרחיק לכת. בשיחה עם הציטונאי האמריקאי גיימס רסטון, אשר פורסמה בישראל תחת כותרת המעוותת את תוכנה, הודיע נשיא מצרים, אנור אל-סאדאת, כי הוא מוכן למעשה לכל — מלבד קשירת יחסים דיפלומטיים. השיחות של יארינג נושאות אופי אחר לגמרי. הממשלה נכנסת אליהן במגמה ברורה שלא להגיע להסדר-שלום עם הערבים, שחייב אותה לשיבה לגבולו התקודמים.

לסחוב, לטרפד. השיבה באה לפייס את האמריקאים, והיא כולה על רקע יחסי ישראל-ארה"ב, לא יחסי ישראל-ערב. ומדבריה הצדקות המפד"ל ובפני המערך, מאיר השבוע, בפני המפד"ל ובפני המערך, בירור לגמרי כי הממשלה נכנסת אליהן מן תוך כוונה לסחוב, לטרפד, ולבסוף לפוצץ. זוהי הכוונה. אבל השאלה היא אם ה"אמריקאים יתנו לבצע זאת — או שהשיחות יולידו הסדר, על אפס ועל חמתם, ובניגוד לכחונת של הנכנסים אליהן.

מיבצעים

השיגרה הגדולה

מול בעייה מיפלצתית

כל ישראלי שאל את עצמו: האם זה יעזור? מה אפשר לעשות?

וכל ישראלי הרגיש בלבו תחושה מדכא-אה של חוסר-אונים.

איך אפשר להתרעע את הדוב הרוסי? איך אפשר לכפות על מעצמה עולמית אדירה, המולולת כמוסר והאדישה לזכויות-האדם, להימנע ממעשה בארביארי?

אפור מול אדום. דבר אחד היה ברור לכל: המיבצעים ההמוניים המפוברקים, שרי-פת דגלים, ניפנוף סיסמות, צעקות במקל-הלה, לא יועילו.

מנהיגי ברית-המועצות אמונים על איר-גון מיבצעים כאלה בעצמם, בקנה-מידה גדול לאין-שיעור, ובודאי לא יתרשמו מן הנסיגות החובבנים של הביורוקרטיה הירושלמית לחקום.

חורה כאן התופעה שהיתה, בצורה הר-בה יותר מיפלצתית, בימי השואה הנאצית: שאנשים טובים, רגילים, אפורים, שיגרתיים, עמדו לפתע בפני בעייה היסטורית, נור-אה, מיפלצתית מאין כמוה, פורצת כל סדרי-חיים נורמליים.

מעט מדי, מאוחר מדי. מה אפשר היה לעשות? בודאי דברים בלתי-שיגרתיים. למשל: יש בישראל עשרות אנשים, בעלי קשרים מיוחדים עם חוגים שונים בחו"ל — החל בראשי-מדינות וכלה בראשי ה"שמאל החדש. אילו נשלחו עשרות מהם לכל פינות תבל, החל בדודי בן-גוריון ר-כלה במשה סנה, כדי לקומם עשרות ומאות ציבורים שונים בארצות-תבל, להפעיל את מירב הלחצים, היתה הפעולה חורגת מן ה"שיגרה של מיבצעים מפוברקים של המנ"נגנים הישראליים והיהודיים.

אולם עברו ימים עד שהמנגנון נכנס בכלל לפעולה — וגם אז היה זה מעט מדי, מאוחר מדי, שיגרת מדי.

דיוקן של עם

בא ליד ביטוי בהפגנת המחאה וההזדהות שערכו יהודים בכל העולם בעיקבות היחס ליהודי רוסיה ופירסום גזר-דין ה"מוות במשפט לנינגרד. משפחות שלמות על ידיהן, באו להפגנת-מחאה שנערכה בתל-אביב.

הפגנות הזעם ההמוניות שנערכו שבוע בכל רחבי הארץ בתגובה על פסק-הדין במשפט היהודים בלנינגרד, שנאש-מו בקשר לחטוף מטוס על מנת להימ"לט מברית-המועצות, המחישו — לראי-שונה מזה זמן רב — את תחושת ה"זהות ושותפות הגורל בין אזרחי ישראל היהודים לבין היהודים בכר. לרבים מ"ותיקי הישוב הזכירו הפגנות אלה את הפגנות המחאה שנערכו בתקופת המנדט בסיסמאות "עליה חופשית! מדינה עב"רית!" למרות השוני וההבדלים בין ה"מישטרים שנגדס כוון זעם ההמונים, היתה תחושת חוסר-האונים אופיינית לשני המיקרים. אלא שאז, בשנות ה"ארבעים, היה הישוב תחת שלטון זה. כיום, במדינה ריבונית ועצמאית, היתה בתחושת חוסר האונים משום פגיעה ב"משמעות העצמאות. תמונות אלה, ה"לקוחות מהפגנות המחאה וההזדהות שנערכו השבוע, ממחישות את תגובותי-הם של אזרחי ישראל בשבוע בו נראה היה שהסטלינים החליט לקום מקברו.

השרים

משה דיין, אבא אבן ויעקב שמשון שפירא היו בין אלה שביקרו את השובתים ליד הכותל.

התארגנה במקום הפגנת-ענק של הזדהות. קריאות "שלה את עמי" ו"עם ישראל חי" נשמעו מכל עבר. קבוצות תלמידי ישיבות אירגנו תפילות, אחרים עודדו את שובתי הרעב, הניפו כרזות בשפות שונות.

דגל של אה"י

דגל סובייטי בידו מפגינים ליד השגרירות הפינית, שנתרם ע"י מק"י.

עולה באש

אחד המפגינים ליד שגרירות פינית שניגרה, תלמיד שמינית בתיכון עירוני א' בתל-אביב, כשהוא שורף את הדגל הסובייטי.

* בפברואר 1970 אמר גמאל עבדאל-נאצר לאריק רולו שאם יקום הסדר-שלום, ייתכנו יחסים כלכליים ודיפלומטיים בין ישראל ומצרים. כעבור זמן מה.

דבר אל הכותל

מייד עם היוודע גזרי הדין ב"לנינגרד, החלו המונים נהורים לעבר הכותל המערבי כדי להפגין יחד עם שובתי הרעב. ספונטנית